

PSTRUŽKA

Škoda, že tato vzácná, poněkud sice malá, ale krásně zbarvená zimní hruška podléhá sice nenáhle, ale jistě plísňím, takže není daleka doba, kdy bez pilného stříkání bordeauxskou jichou nebude ji možno už pěstovati ve větší míře.

Odkud k nám byla přinesena, nelze určit. Nejstarší francouzští pomologové přivlastnili si ji, až teprve v roce 1670 poukazuje jeden z nich a to Claude Saint-Etienne ve svém díle „Nouvelle instr. pour connaitre les bons fruits“ (Nový návod k poznávání dobrých plodů), že původ této vzácné hrušky dlužno hledati v severním Sasku. Také i citáty z J. V. Sicklera a Diela, jenž píše: „Je to pan Büttner, kterémuž za tuto hrušku děkuji. Abych zjistil její původ, prošel jsem všechny zahrady rýnských břehů, nenašel jsem ani jediné hrušky, která by se s Pstružkou dala ztotožnit“. Také nelze zamlčeti, že belgičtí školkaři nedbali původu a prodávali ji pod chybným jménem „Corail“ na vše strany.

Kdy asi k nám byla donesena, nelze se dopátrati, první, nám přístupný záznam nalezli jsme v soupisu děkana Rösslera v Poděbradech, podle něhož obdržel ji tento v roce 1801 od Diela a zapsal ji pod čís. 77. Odtamtud začala se v tu dobu u nás asi rozšiřovati, čemuž nasvědčují mohutné, na to stáří asi poukazující stromy v okolí Kutné Hory a Čáslavě. Také nesčetné zprávy ze všech našich obvodů nasvědčují, že se velmi rozšířila. Ze zpráv těchto vysvítá, že se jí daří v hluboké, třeba i jílovité, ale vlhké půdě nejlépe; tu přináší plody nejkrásnější a nejlepší, kdežto v půdách suchých, složení jakéhokoli, jí nesvědčí, plody se tak pěkně nevyvinoují, jsou drobné a nelze jí doporučiti pro taková místa. Jinak jí postačí místo každé, chráněné i otevřené, na silnici nebo v sadě, prospívá všude. V půdách příznivých lze s největším prospěchem pěstovati stromy vysoké a měla by se sázeti pro obchod ve velkém i z toho důvodu, že máme velice málo zimních, tak pěkně zbarvených a dobrých hrušek a v obchodě jsou hledány.

V domácích zahradách měli bychom sázeti polokmeny nebo volně rostoucí, s použitím mezišlechtění na kdouli pěstované krsky, poněvadž tyto, šlechtěné na plánce, příliš rostou a málo plodí. Ke tvarování, zvláště malých tvarů, se nehodí a sice z toho důvodu, že řez snáší velice špatně, tento nutno obmeziti jen na nejnutnější, a přece bez řezu nelze jí udržeti v patřičných mezích a tvaru. Plodnost dosti brzo začíná a bývá každým druhým rokem velmi hojná. V posledních letech začíná však trpěti plísňemi, stromy jsou až dosud sice

ušetřeny, však plody bývají v létě, vývoji plísní příznivém, černě pokropeny, čemuž se může předejít jen stříkáním shora uvedenou směsí.

Ve školce liší se barvou svých letorostů od jiných druhů; jednoletí šlechtěnci v krutější zimě zmrzají, starším však mráz již neškodí; roste bujně a zdravě a pěkně do výšky; později vyvinuje mohutnou, řídkou, široce jehlancovitou korunu, málo se však rozvětňuje, takže větve zůstávají šlahounovité a sklánějí se pod tíhou plodů.

Letorosty narůstají dlouhé, rovné a slabší, pod oky bývají zcela mírně zprohýbány a dílem zvláště ke konci, potaženy velmi jemnou plstí; po otření jsou lesklé, barvy fialově, tmavě hnědčervené a jemnými, bělavě nebo žlutavě šedými tečkami řídce a zcela nenápadně poseté. Pěkně vyvinutá oka jsou kuželovitá, ostře zakončená, tmavě šupinatá, skoro přilehlá a jen dolejší poněkud odstávají; jsou na patkách dlouhých, mírně vyduťtých a žebérkatých; z těchto jest prostřední ostřeji vyvinuto, táhne se hluboko, až k sousednímu oku dolů, čímž se letorost jaksi hranatí. (Viz obraz.)

Na jaře rašící strom má vzhled přisedivělý, mladé lístky jsou sivě zelené, s obou stran jemně šedě ochmýřeny; po úplném vývoji bývají asi 83 mm dlouhé, 48 mm široké, vejčité, dlouze zašpičatělé, špička bývá přilhnuta na stranu a dolů; po délce jsou zcela málo, napříč o něco více prohnuté na způsob člunku, tupé a křehké, tmavě zelené a lesklé, na rub přisedivělé a mají kraj někdy kolkolem, někdy jen na hořejší polovici dosti ostře, ale i drobně pilovitý, se zoubky dílem hrotitě zakončenými. Jsou na řapících 30 až 40 mm dlouhých a bezpalistých, listy hořejší, ke konci letorostů, bývají menší, příplodní pak o něco větší, než jak zprvu uvedeno, široce eliptické, krátkou špičkou zakončeny, kraj mívají jemně, dlouze pilovitý a řapíky delší.

Květních poupat vyvinuje se hojnost, bývají silně vyvinutá, baňatá a hnědě šupinatá. Z těch vykvétají krásné, veliké květy, mající asi 42 mm v průměru a z vejčité okrouhlých plátků sestavené tak, že se dotýká druh druhá; sličnost květů doplňují tyčinky. (Viz obraz.)

Velikost plodu jest podmíněna hlavně půdou; stromy v suché půdě rostoucí přinášejí plody drobné, 70—80 g těžké, a i menší, kdežto z půdy dostatečně vlhké bývají zpravidla 110—120 g těžké, s krsků pak jednotlivě váží až 200 g.

Tvar se velice různí a jest dokonale vystižen barevným obrazem; k zhotovení obrazu použito bylo plodů s volně rostoucího, starého krsku vzatých a věnovaných k tomu účelu Pomologickým ústavem v Troji. Ke zhotovení černého obrazu průřezu sloužily plody z Kutné Hory. Povrch bývá úplně pravidelný a zřídka ke kalichu nepatrně zhranatělý, stává se tak jen někdy u největších plodů.

Pootevřený anebo zcela otevřený kalich bývá sestaven buď z ústů mázdrovitých, dlouhých, rozložených, jindy z ústů lžičkovitých a vztyčených, povždy dole souvislých, odspodu barvy plodu, špiček usýchavých; jednotlivě se vyskytuje také, jako by byl do tří hran stlačen a po kraji bývá jen v kraťounké úšty rozeklán, povždy však vězí v malé, pravidelné, nebo jen maličko nerovné jamce.

Dřevnatá, zcela mírně prohnutá stopka, barvy zelené, dílem i rzivé, bývá buď na špičku plodu jen jako přimáčkuta, nebo v malou jamku mezi hrbolky vtlačena, jednotlivě přechází po jedné straně v plod.

Pevná, hladká, v uzrálém stavu až mastná slupka jest se stromu zelená a zarudlá, na loži pak pěkně jasně zežloutne, sem tam zůstává zeleně prokvétalá a strana sluncem ožehlá jest skvěle červená, celá poseta jest hustě, ve stínu rzivými, v červeném šedými, pěkně červeně ovroubenými a tím nápadnými tečkami; plody, v plném stínu vyrostlé, zůstávají více žluté a jsou červeně tečkovány jen po jedné straně; blíže kalicha a stopky bývá stříknuta, ne však vždy, jemná, drobounká rez.

Bílá dužnina jest zdánlivě zrnitá, vskutku však velice jemná, hojně šťavnatá, máslovitá, až i úplně se rozplývá; chuť její velmi dobrá, nepatrně navinulá, více sladká, při tom jemně okořeněná. Po chladném, deštivém létě nebývá tak chutná: schází jemná kořenitost.

Jaderník jest obklopen jemnou zrninou, má osu podle tvaru plodu buď úzce, většinou však krátce a široce dutou, někdy jako na dvě přetrženou a chová ve velkých pouzdrech krátká, baňatá, dolů zašpičatělá, hnědá jádra s černavým krajem. Podkališná rourka táhne se úzce až na špičku jaderníka.

Češe se začátkem října, ukládá se, avšak dospívá na loži velice nestejně. V roce 1910 byly některé plody již 15. října měkké, jindy začátkem, také až koncem listopadu a podle záznamu Bláhova dospívá až 20. prosince k jídlu; vydrží na loži často až do ledna a nikdy nevadne.

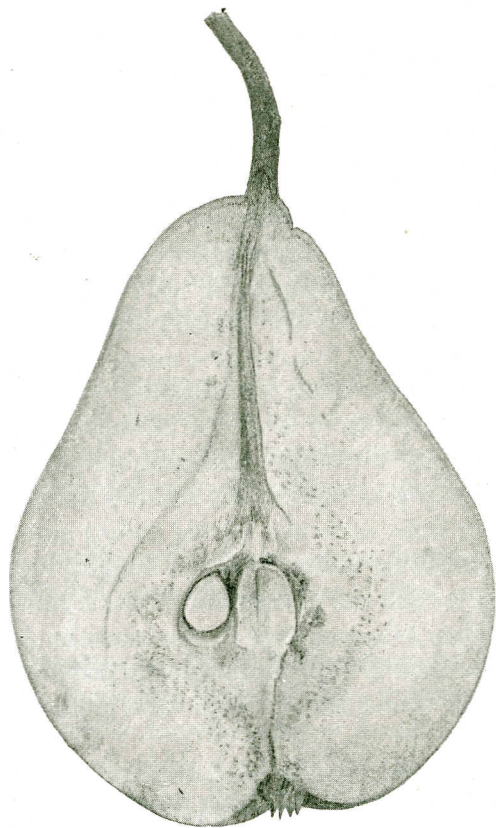
Pro svoji krásu a velmi dobrou chuť jest velice hledána nejen pro stůl, nýbrž i v obchodě. Dopravu snáší výborně v nedozrálém stavu.

Bláha o ní napsal: roste stále bujně a tvoří rozloženou, vysokou a řídkou korunu, úrodnost začíná záhy, ob rok hojná, zraje 20. prosince až 30. ledna. Na polohu není vybíravá, ale žádá rozhodně půdu hlubokou, vlhkou, ba skoro mokrou spodinu, kde vyvinuje ovoce nejkrásněji. Proti plísni není strom choulostivý, ale plody počínají býti skvrnité při vlhkém a teplém počasí, proto stříkání nutné.

V zahradách Zemského pomologického ústavu v Troji ji mají pod čís. 243, Pstružka.

V literatuře ji nalézáme: Pixa: „Klíč štěpařský“ čís. 54, Pstružka, „Moravské Ovoce“ čís. 67, Pstružka, „Handbuch der Obstkunde“ čís. 67 a Lucas, „Die wertvollsten Tafelbirnen“ čís. 70, Forellenbirne se značkou oo!x, Leroy, „Dictionnaire de Pomologie“ čís. 520, Forelle.

Dále přikládají se jí synonyma: Kropenatka, Pstružnice, Postrvenka (slovinsky), Corail, Corille, Forel, Grain de Corail, Petit-Corail, Trout Pear, Truite, Truitée, Myrapia truttacea.

PSTRUŽKA – Forellenbirne. – Forelle.